

Žmonių elgsenos tendencijos NT rinkoje

Žygimantas Mauricas

2016.11.23

Making it possible

NT rinka: Kaip suspausta spyruoklė

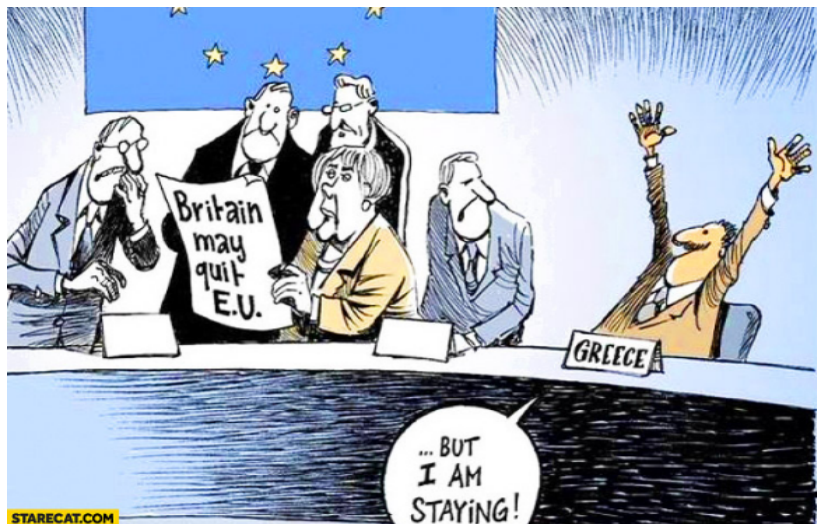

**Palanki
centrinių bankų
politika**

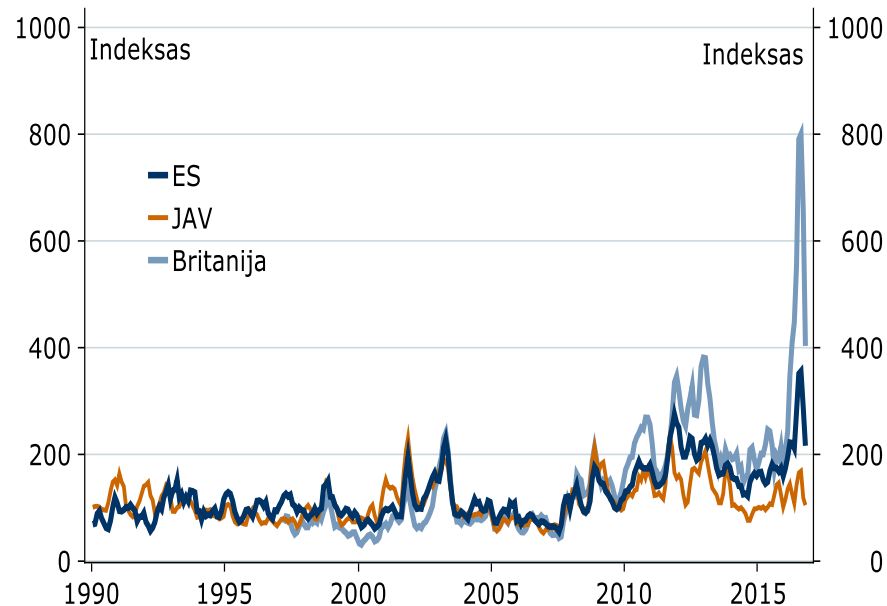
**Politinės ir
ekonominės
grėsmės**

Grėsmės: Politinis ir reguliacinis neapibrėžtumas

Brexit: leading banks set to pull out of UK early next year

Politinio neapibrėžtumo indeksas

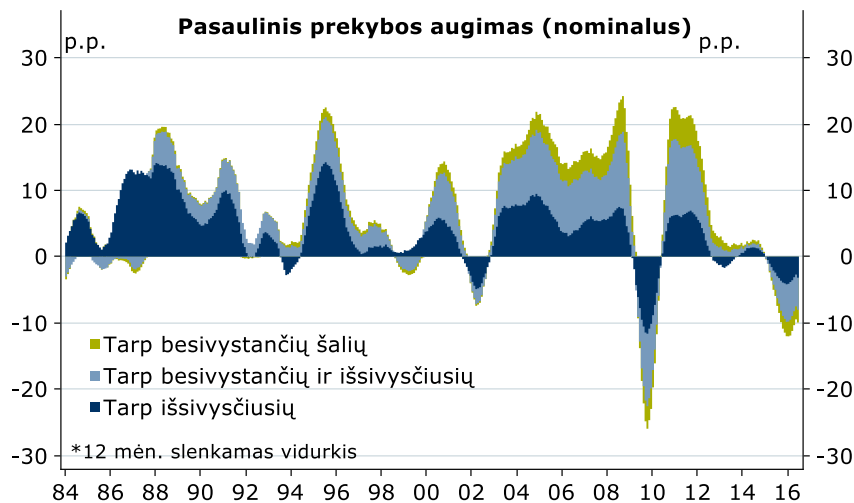

Source: Nordea IM and Macrobond 22/11/2016

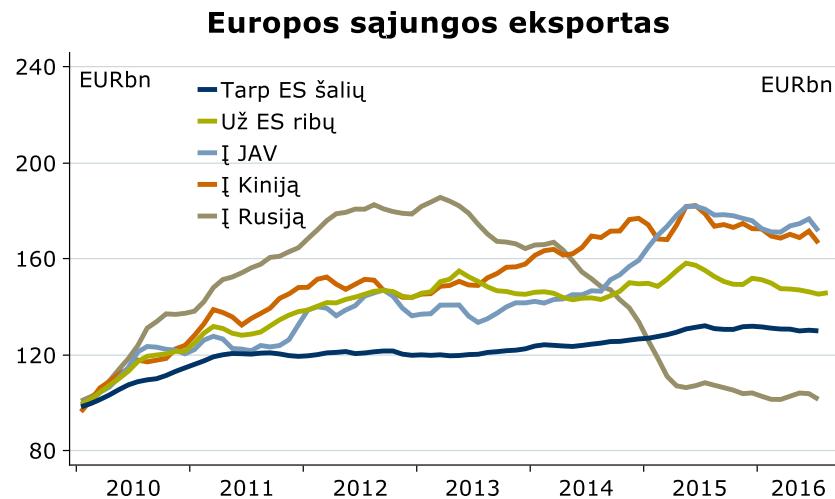
Grėsmės: Deglobalizacija

- Pasaulinės prekybos apimtis mažėja: tiek tarp išsivysčiusių, tiek tarp besivystančių valstybių
- Kinija ir kritusios naftos kainos stabdo pasaulio prekybos augimą

- Prekybos augimas tarp ES šalių tapo spartesnis nei už ES ribų
- Vieninga Europos sąjungos rinka tampa kaip niekad svarbi Lietuvai

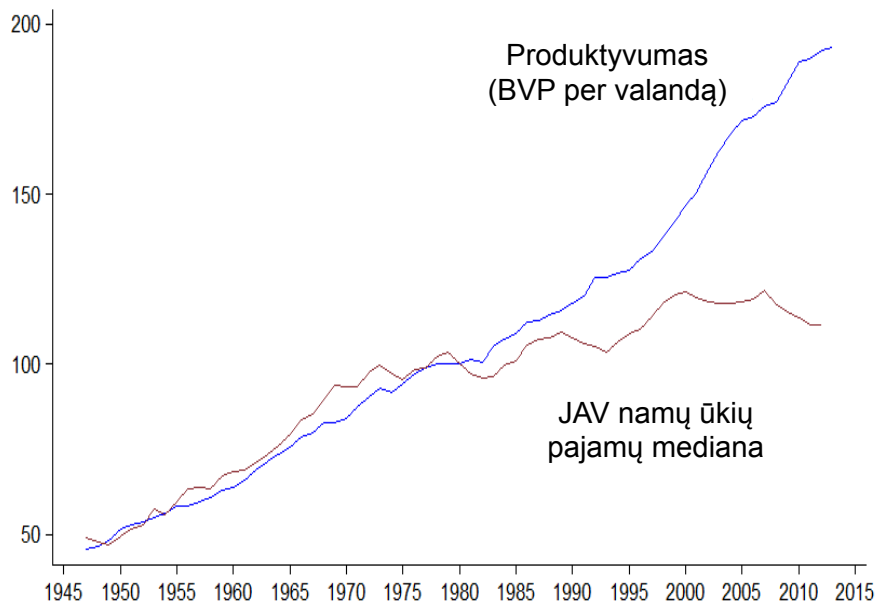
Source: Nordea Markets and Macrobond

Source: Nordea Markets and Macrobond

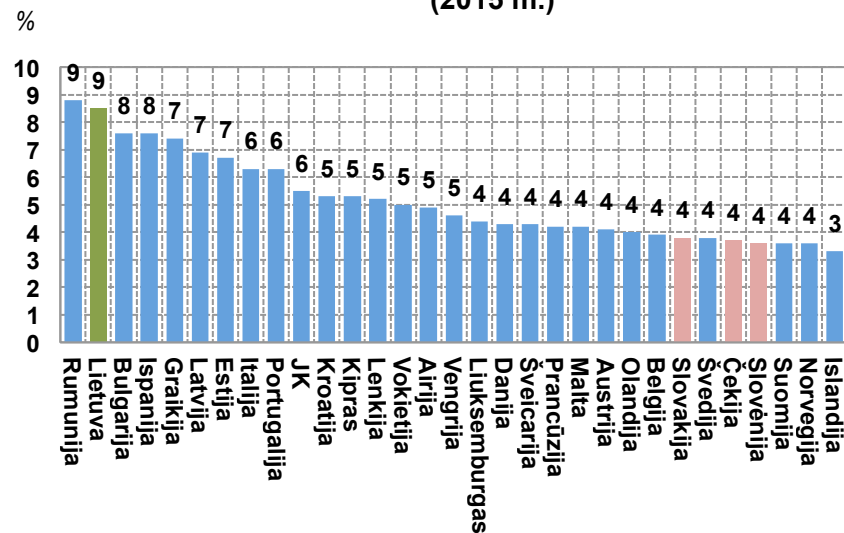
Grėsmės: Auganti pajamų nelygybė

Kodėl JAV rinkimus laimėjo Donaldas?

Kodėl Lietuvoje rinkimus laimėjo Ramūnas?

Pajamų nelygybė: skirtumas tarp 20% didžiausias ir 20% mažiausias pajamas gaunančių gyventojų* (2015 m.)

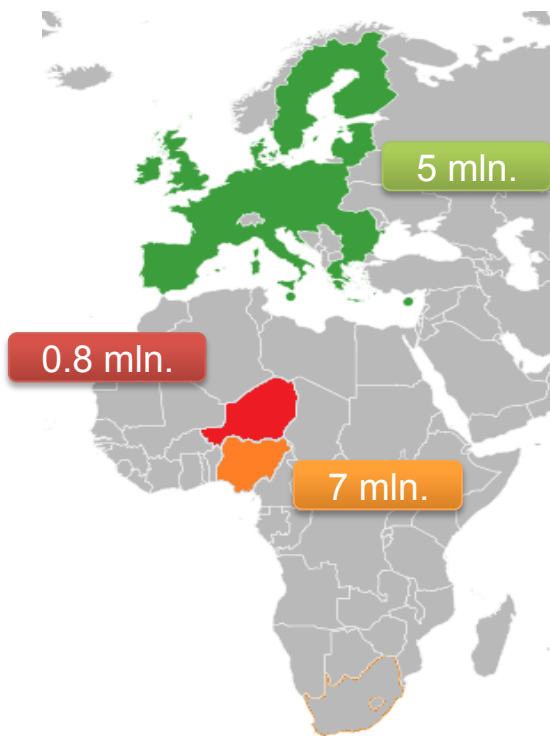

Šaltinis: Eurostat (*Iki 65 metų amžiaus)

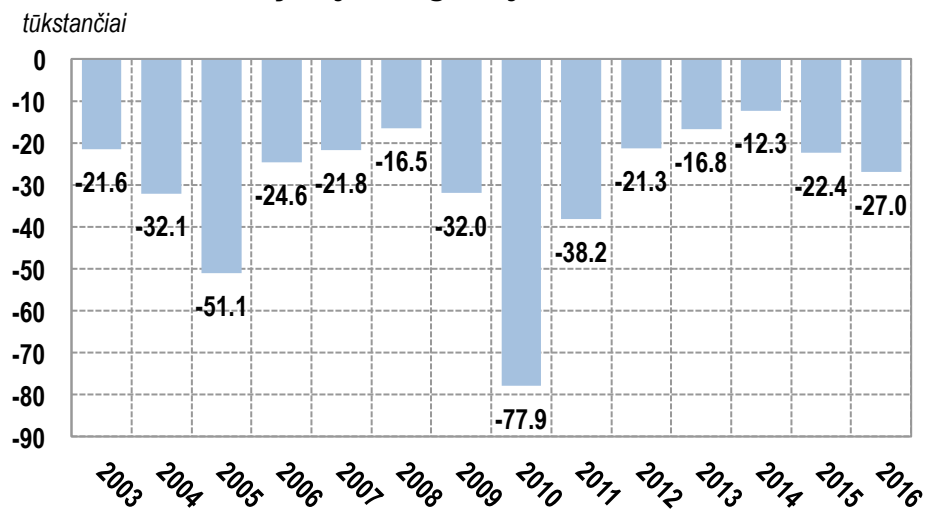
Grėsmės: Didysis tautų kraustymasis

Kur gimsta daugiau vaikų: Nigerijoje ar visoje Europos sąjungoje?

Grynosios emigracijos srautas iš Lietuvos

Grynoji emigracija iš Lietuvos

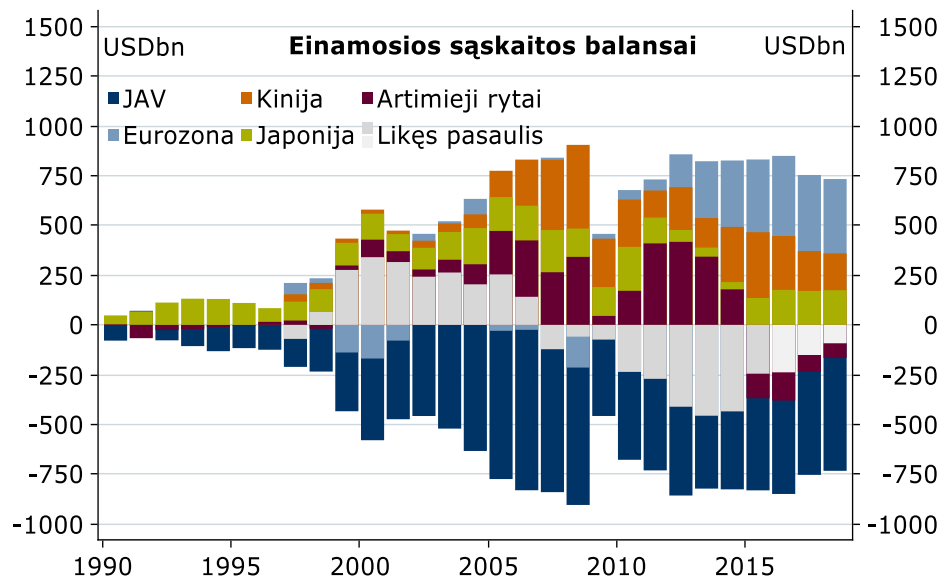
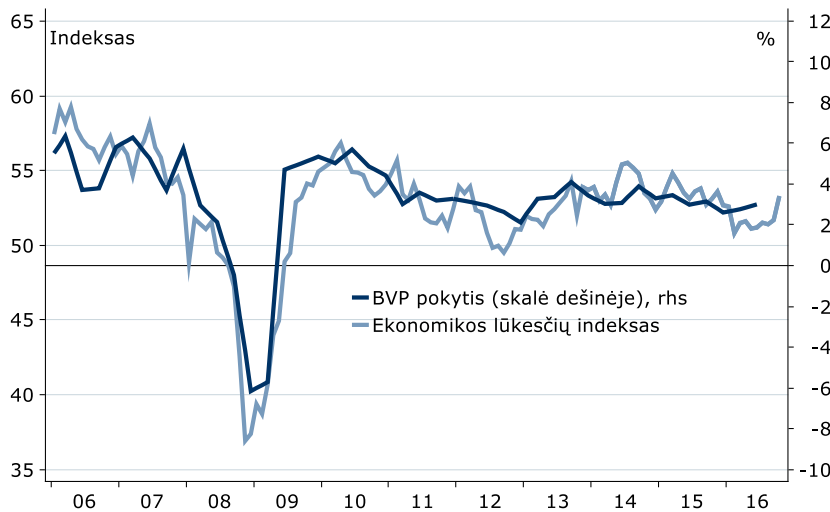
Šaltinis: Eurostat

Grėsmės: Užsitęsęs vangaus augimo periodas

Ekonomikos lūkesčių indeksai sufleruoja apie santykinai vangų pasaulio ekonomikos augimą 2016-2017 metais

Pasaulyje per daug produkcijos ir per mažai vartojimo JAV – vienintelė pasaulio „vartotoja“, tačiau JAV ekonomika – ne guminė

Pasaulinis BVP ir lūkesčių indeksas

Grėsmės: Rusija ir Kinija

Rusija: „Pamiršk mane, svajotą ir mylėtą“

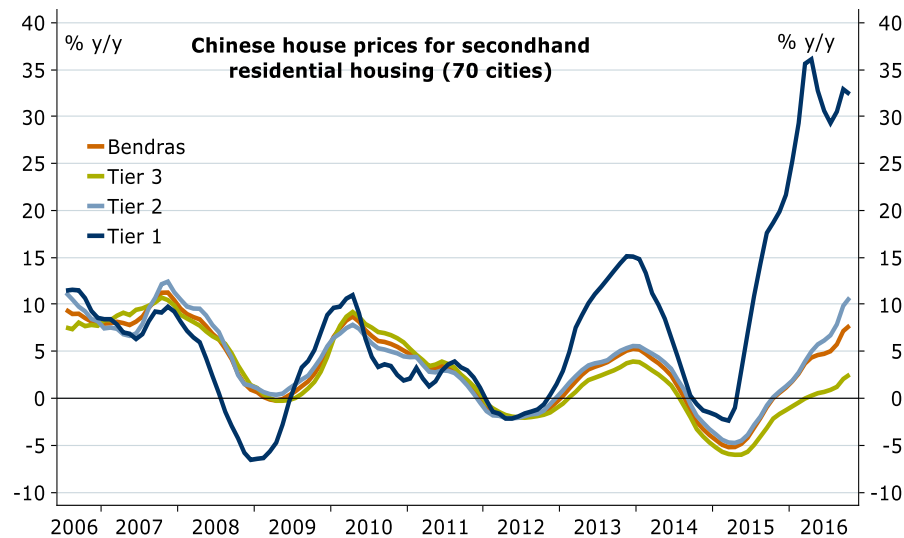
Rusijos rublio kursas (krepšelis)

Source: Nordea Markets and Macrobond

Kinija: Tiksinti bomba

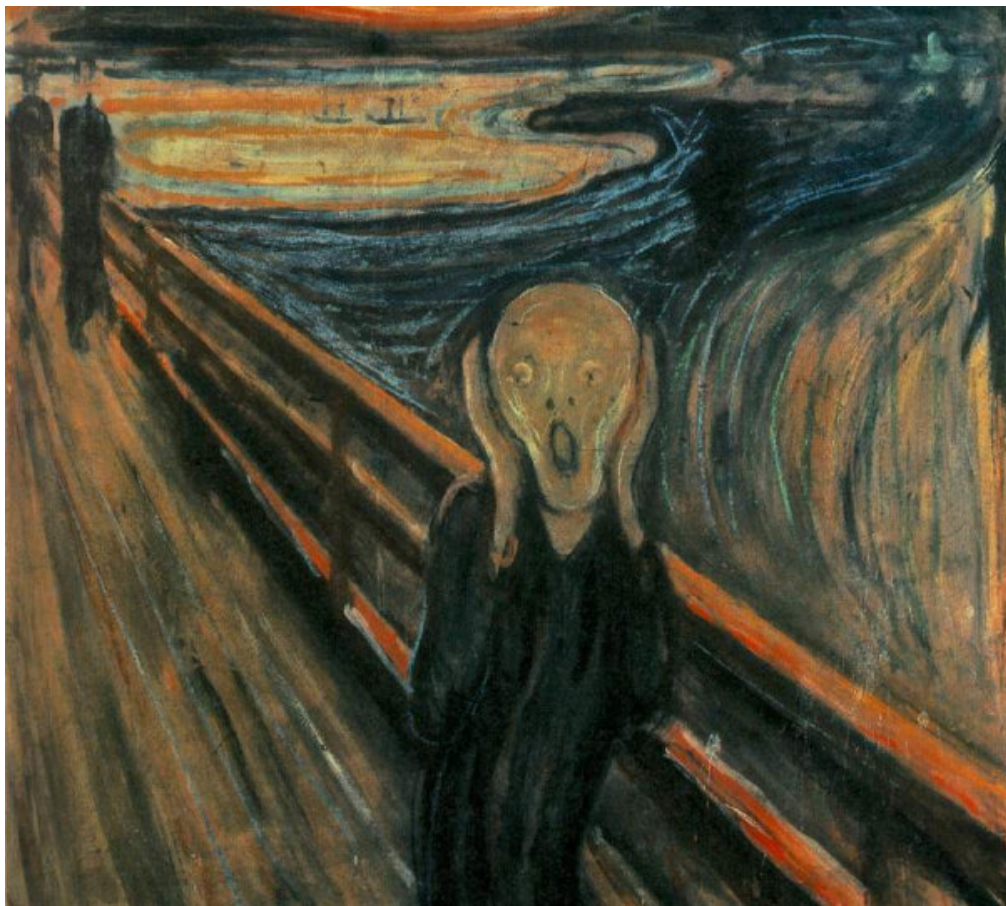
NT kainos Kinijoje

Source: Nordea Markets and Macrobond

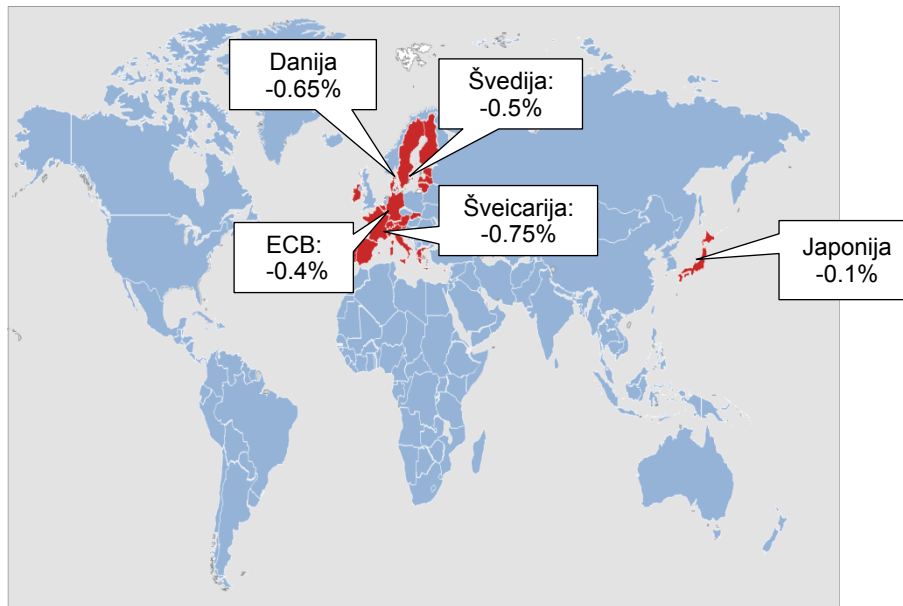

Emocija: Baimė

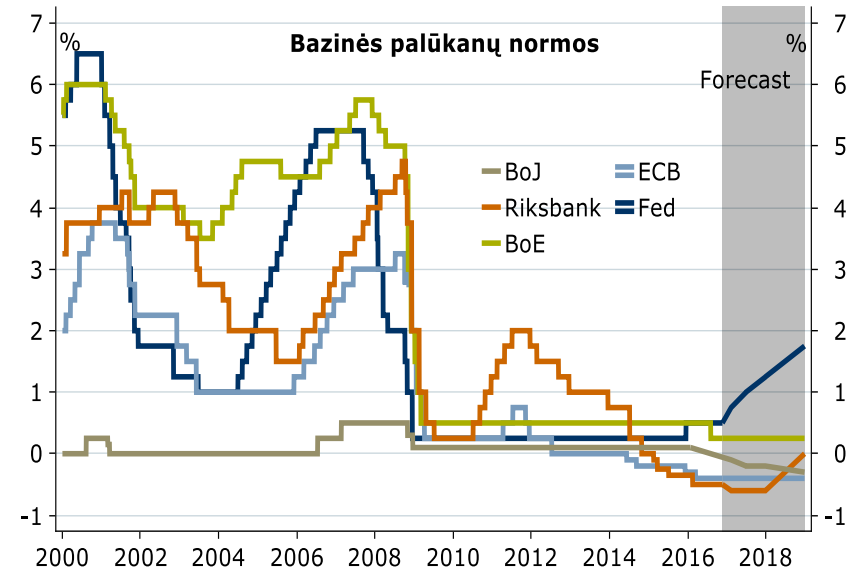

Tačiau... Centriniai bankai pasiryžę padaryti viską, kad išgelbėtų ekonomiką

Neigiamų palūkanų normų pasaulis

JAV centrinis bankas – balta varna

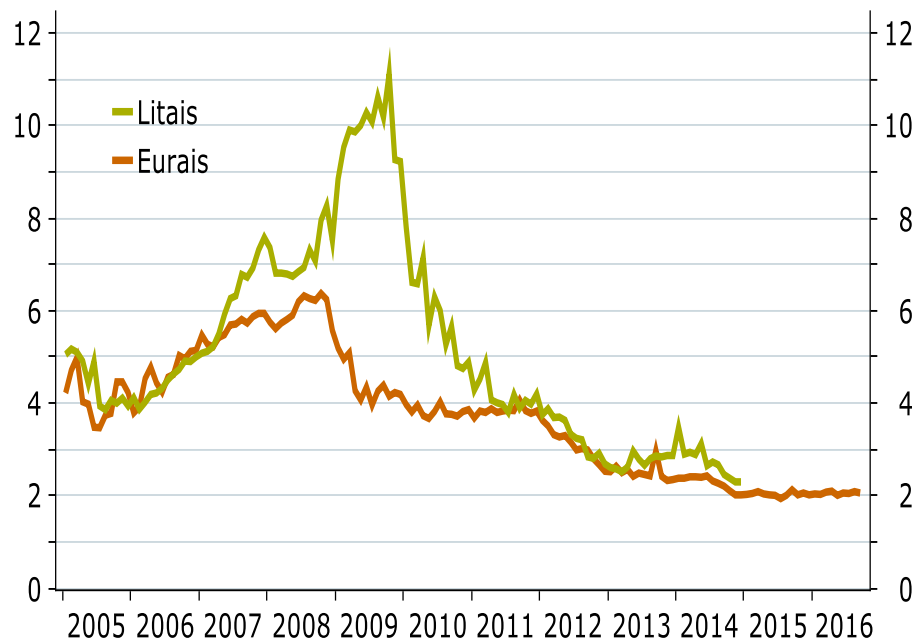

Source: Nordea Markets and Macrobond

Žemos palūkanos = Aukštos būsto kainos

Naujų būsto paskolų vidutinė palūkanų norma
Lietuvoje (APRC)

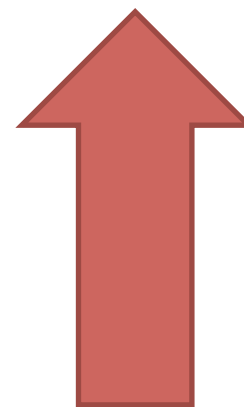

Source: Nordea Markets and Macrobond

Palūkanos

Būsto kainos

Kokia yra NT, generuojančio €6000 gražos per metus, vertė?

Palūkanos: 6%

$$NPV = \frac{\text{€}6000}{6\%} \\ = \text{€}100.000$$

Palūkanos: 4%

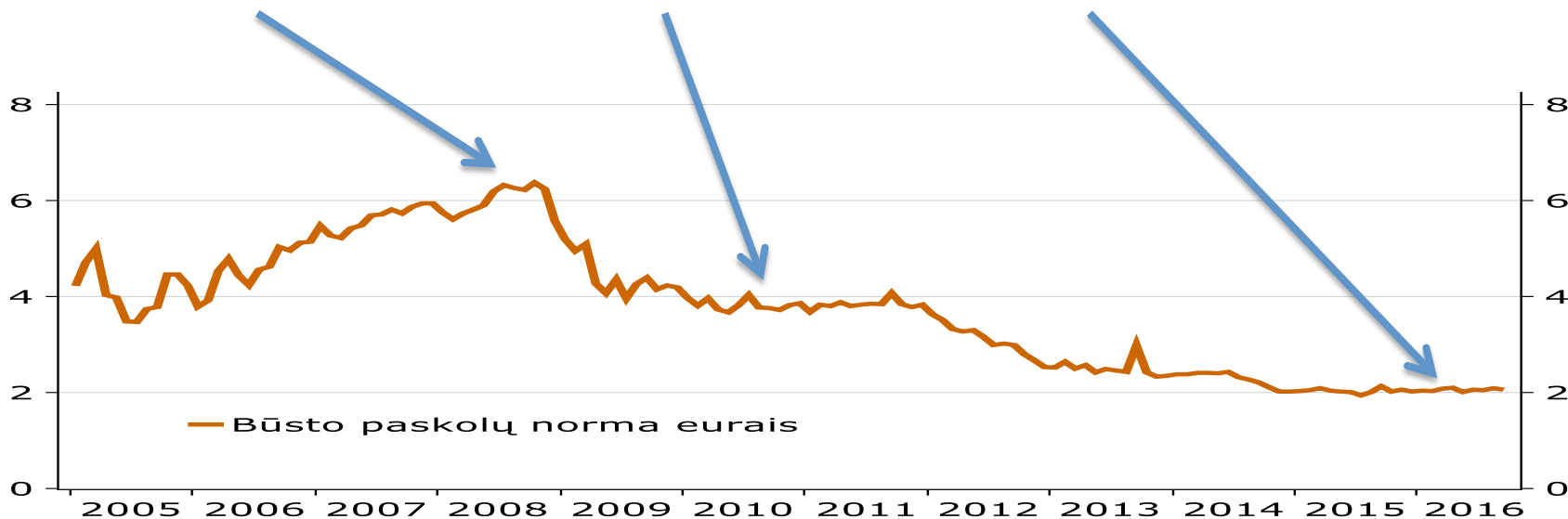
$$NPV = \frac{\text{€}6000}{4\%} \\ = \text{€}150.000$$

Palūkanos: 2%

$$NPV = \frac{\text{€}6000}{2\%} \\ = \text{€}300.000$$

Palūkanos: 0%

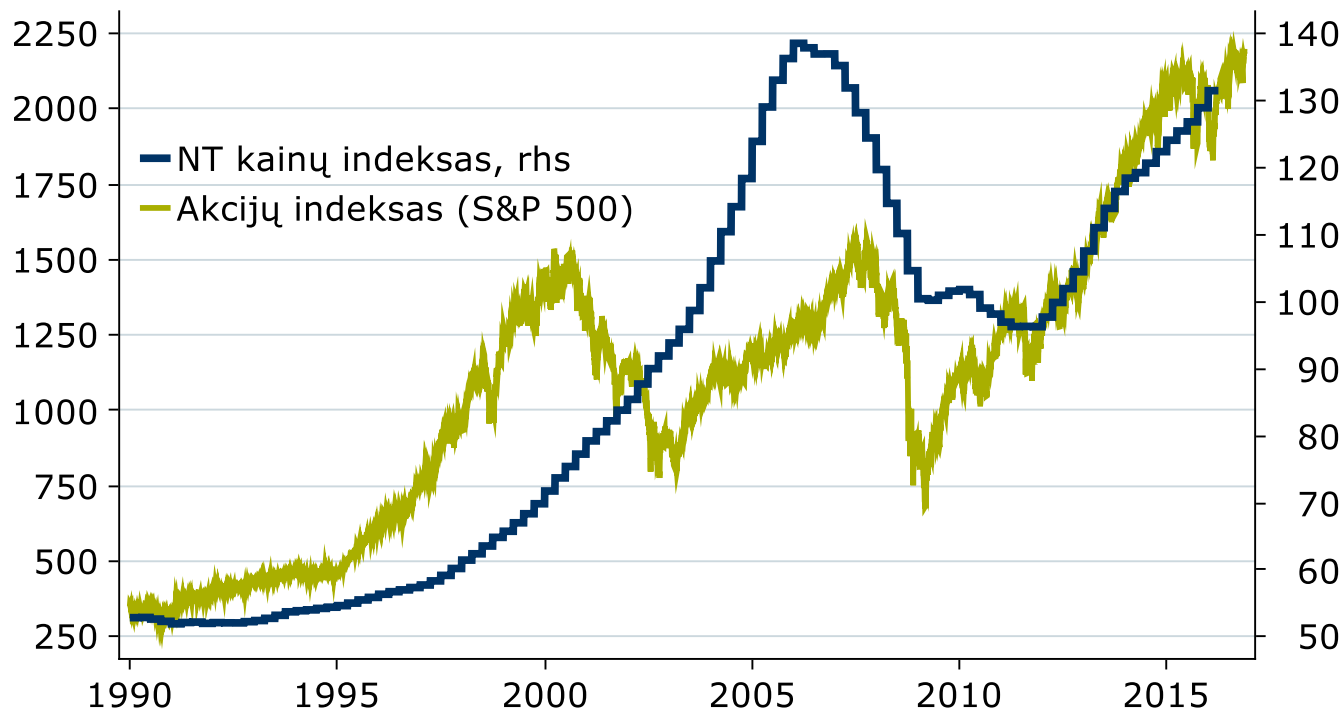
$$NPV = \frac{\text{€}6000}{0\%} \\ = \infty$$

Source: Nordea Markets and Macrobond

Kaip kito NT vertė JAV?

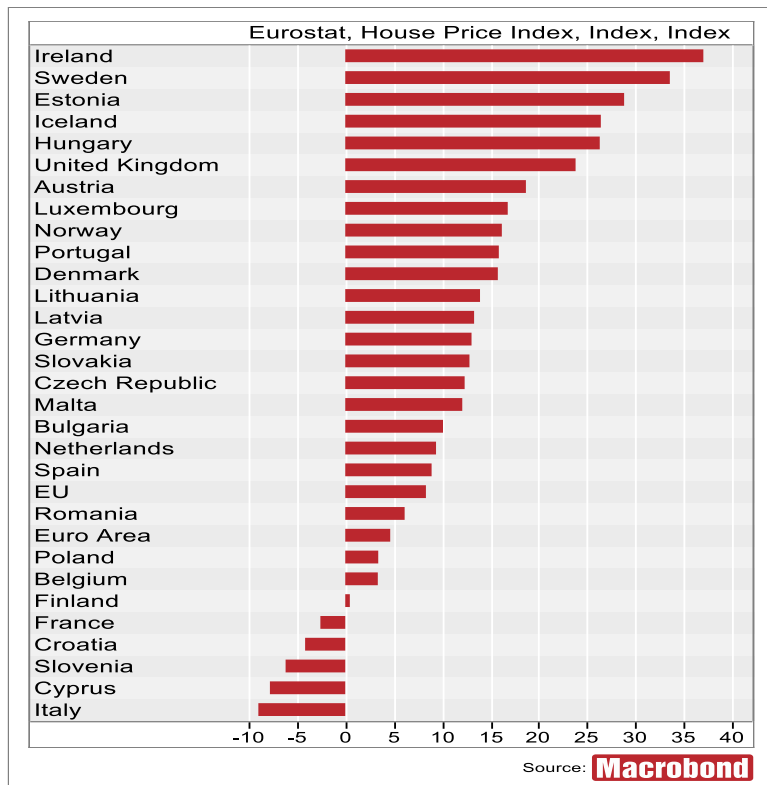
JAV: Akcijų ir NT kainų indeksai

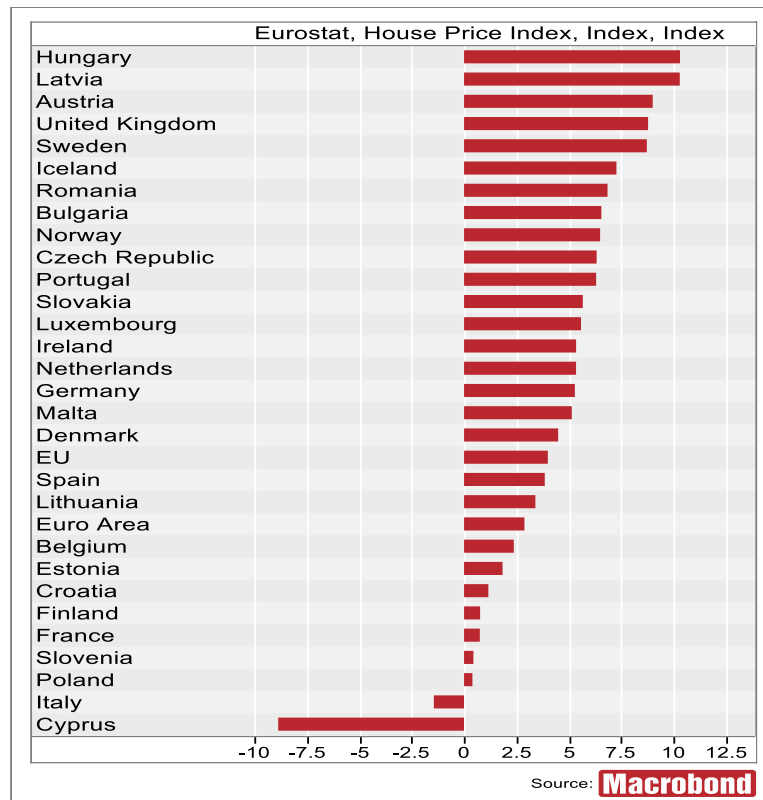
Source: Nordea IM and Macrobond 22/11/2016

Kaip kito NT vertė Europoje?

Būsto kainų pokytis per pastaruosius 3 metus

Būsto kainų pokytis per pastaruosius 1 metus

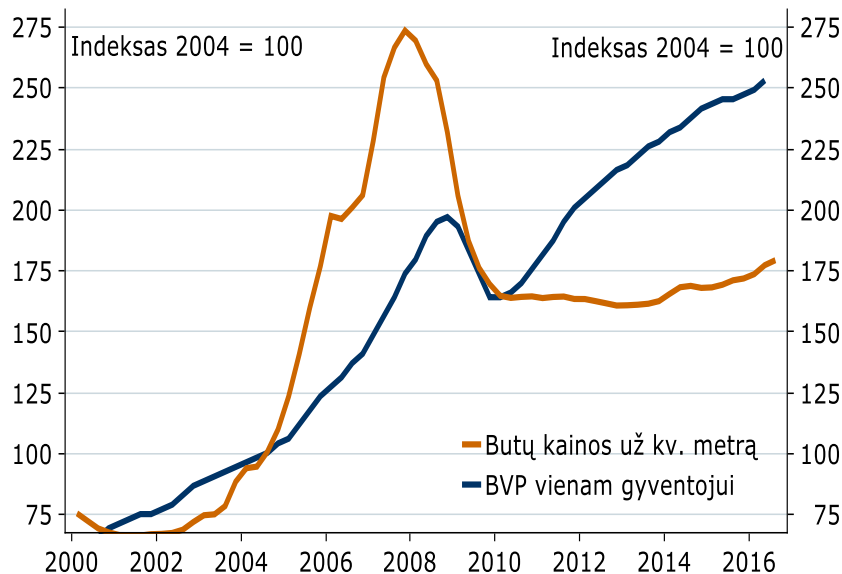

Būsto īperkamumas Lietuvoje – istorinėse aukštumose

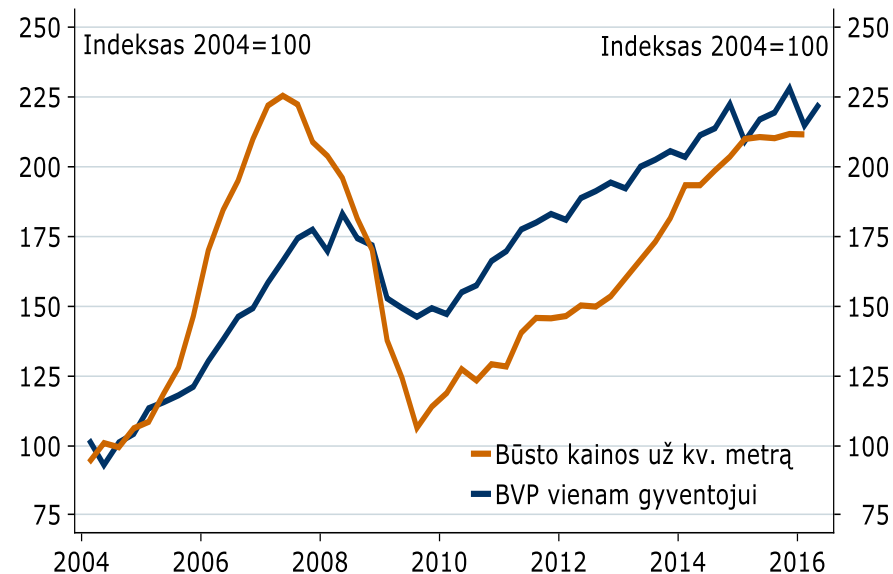
Būsto kainų ir BVP dinamika

Source: Nordea Markets and Macrobond

Būsto kainų ir BVP dinamika Estijoje

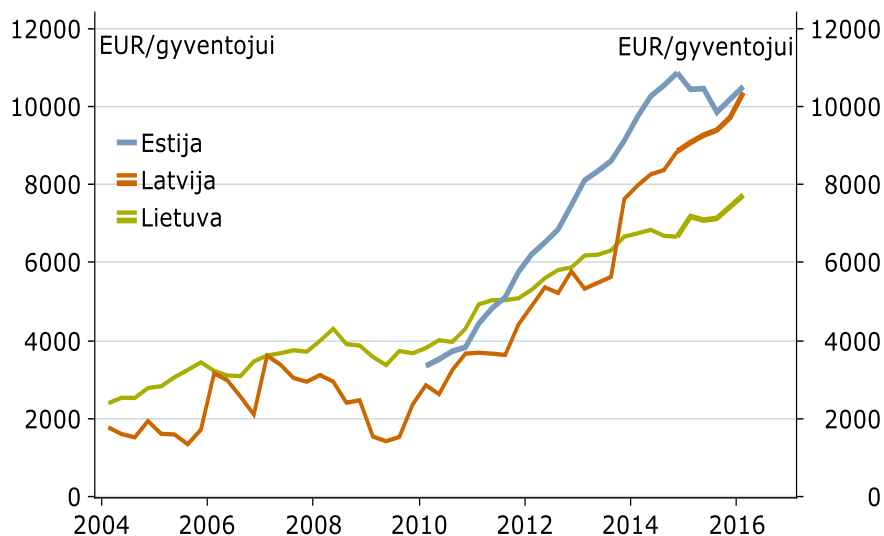
Source: Nordea Markets and Macrobond

Lietuviai yra sukaupę nemažai santaupų „būsto pirkimo dienai“

➤ Lietuviai yra „tris kartus turtingesni“ nei 2006 metais

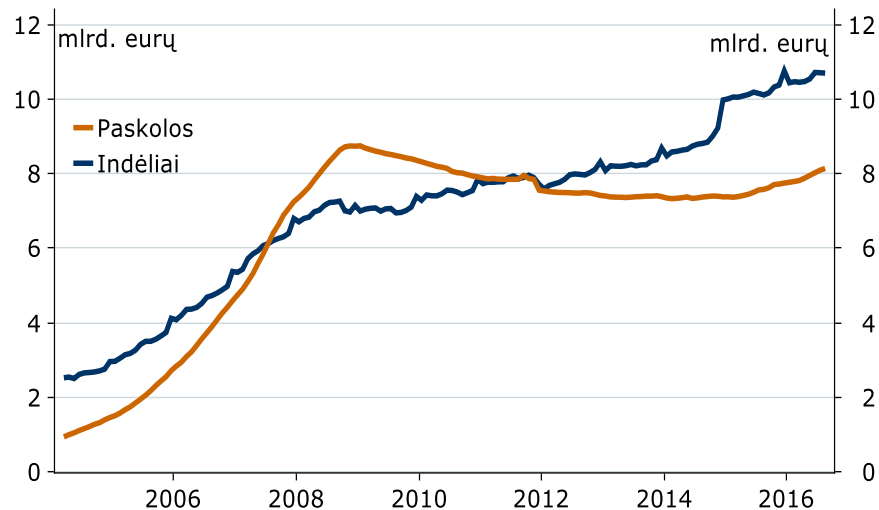
➤ Lietuviai nuo 2009 metų taupė „juodai dienai“ ir vengė skolintis

Namų ūkių grynasis finansinis turtas

Source: Nordea IM and Macrobond 10/10/2016

Namų ūkių indėliai ir paskolos

Source: Nordea Markets and Macrobond

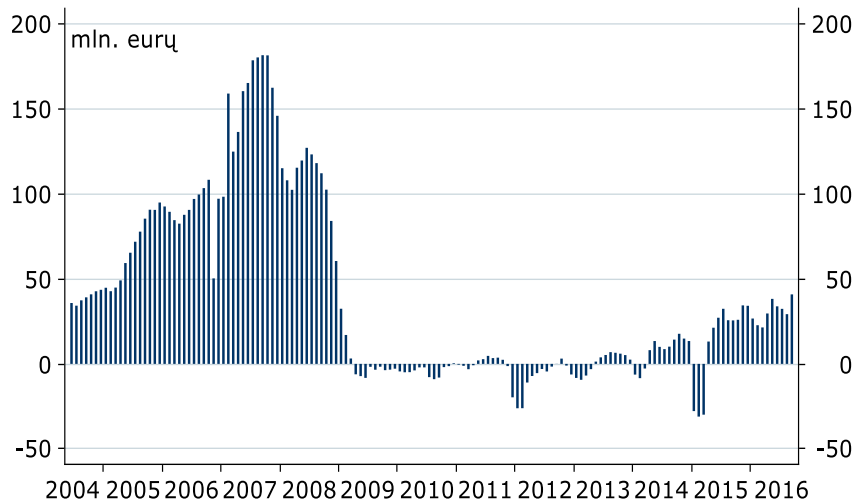
Būsto kreditavimo rinka dar tik bunda iš letargo miego

➤ Būsto kredito portfelio pokyčiai:

- 2007 metais: +60%
- 2015 metais: +3%

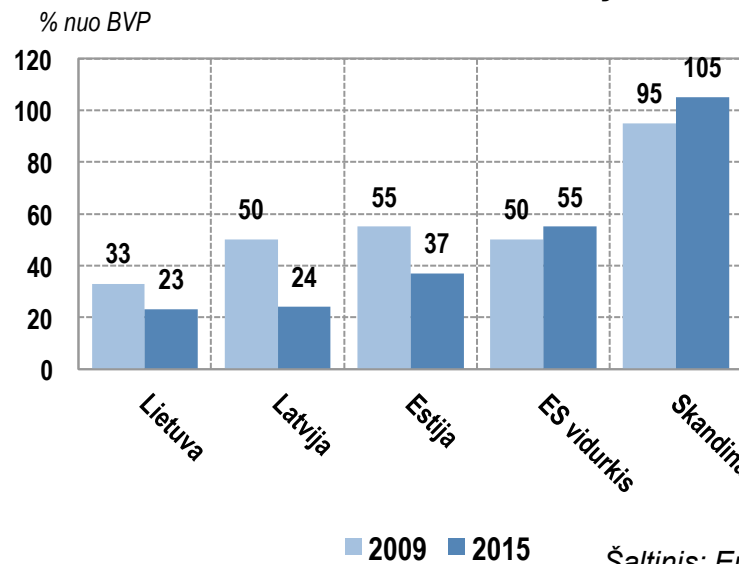
- Būsto kredito ir BVP santykis Lietuvoje – pats mažiausias visoje euro zonoje

Būsto paskolų portfelio pokyčiai

Source: Nordea Markets and Macrobond

Būsto kredito ir BVP santykis

■ 2009 ■ 2015

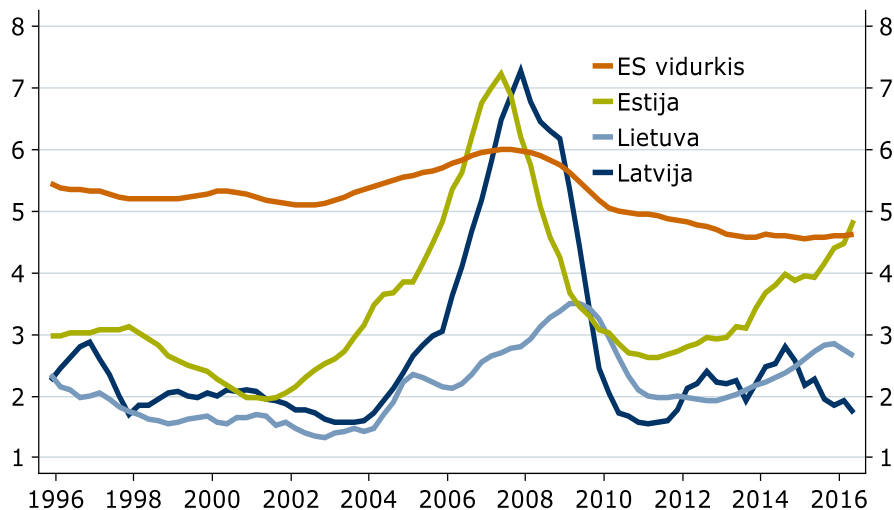
Šaltinis: Eurostat

Būsto rinkos aktyvumas yra arčiau dugno nei burbulo

- Investicijų į gyvenamąjį NT ir BVP santykis Lietuvoje yra 2 kartus mažesnis nei ES vidurkis
- Net 2007-2008 metais Lietuvoje pasiūla buvo menka – pūtėme ne statybų, o kainų burbulą

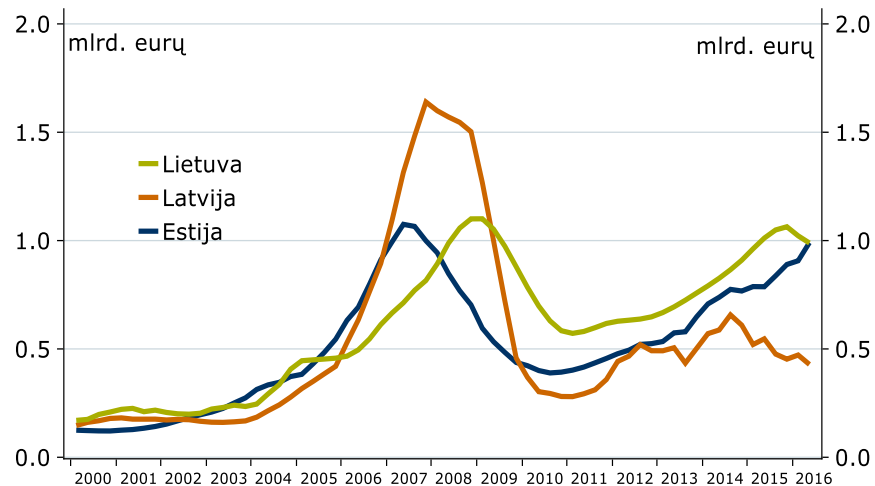
- Dvigubai mažesnė Estija į gyvenamojo turto statybas investuoja tiek pat kiek Lietuva

Investicijos į gyvenamąjį NT (% nuo BVP)

Source: Nordea Markets and Macrobond

Investicijos į gyvenamąjį NT

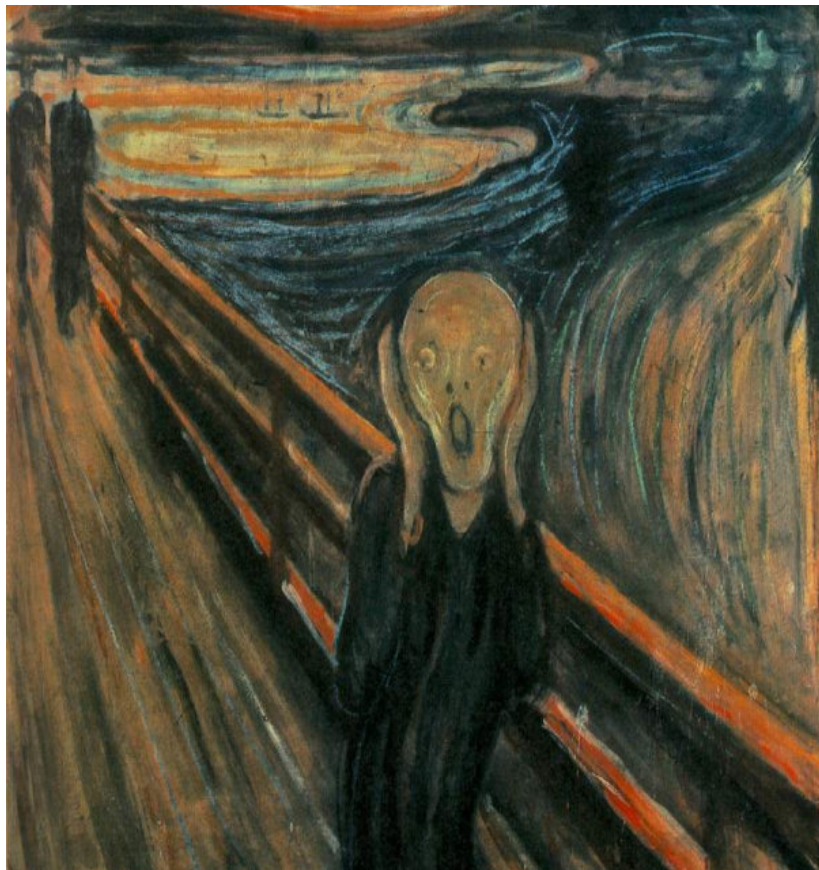
Source: Nordea Markets and Macrobond

Emocija: Godumas

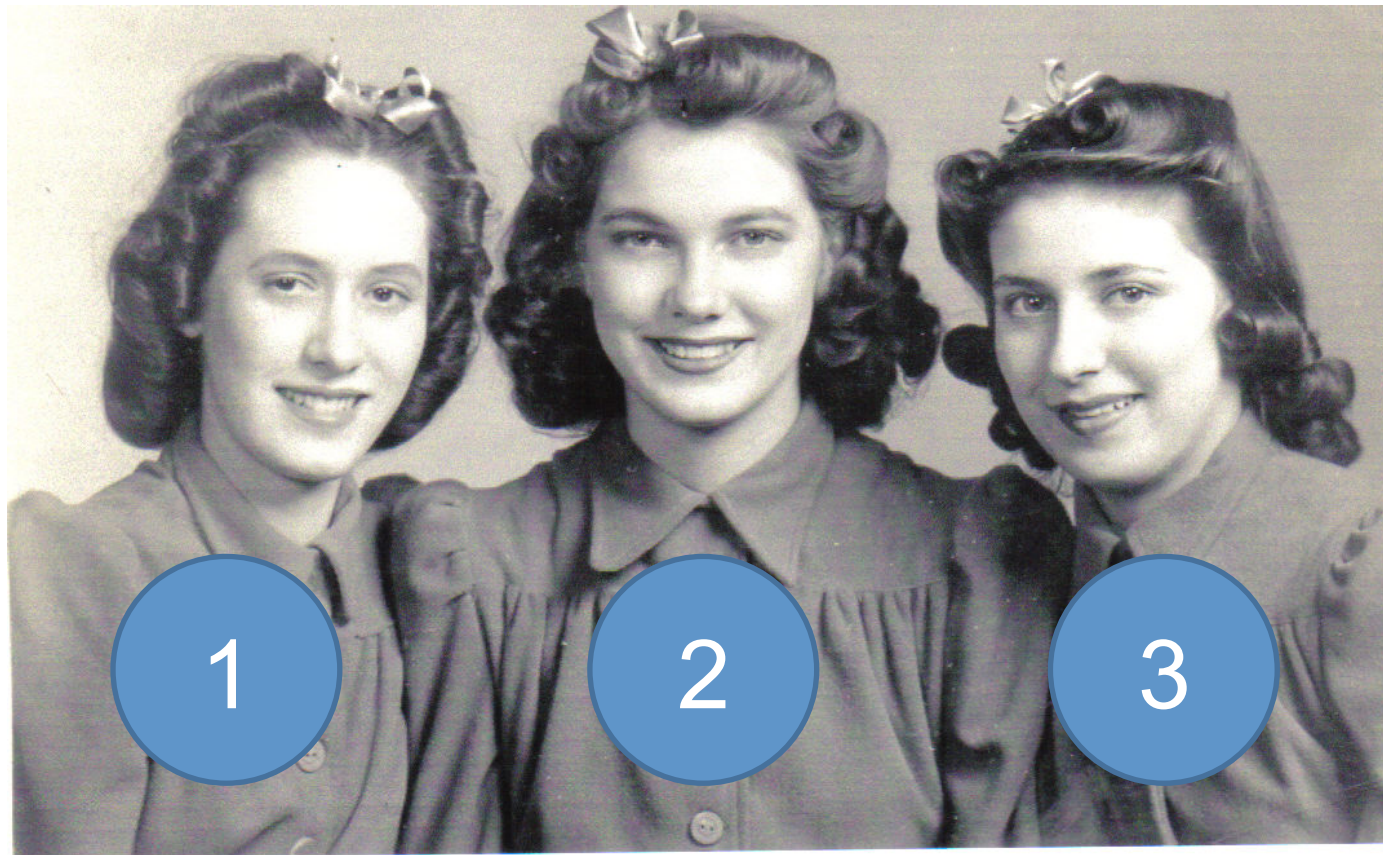

Kas laimēs: Baimē ar Godumas

Būsto rinka: Kaip gražiausios žurnalo merginos rinkimai

Socialinis spaudimas

1. The Asch Experiment: <http://www.youtube.com/watch?v=6GIMQ86p3x4>
2. Social Conformity Experiment: <https://www.youtube.com/watch?v=o8BkzvP19v4>

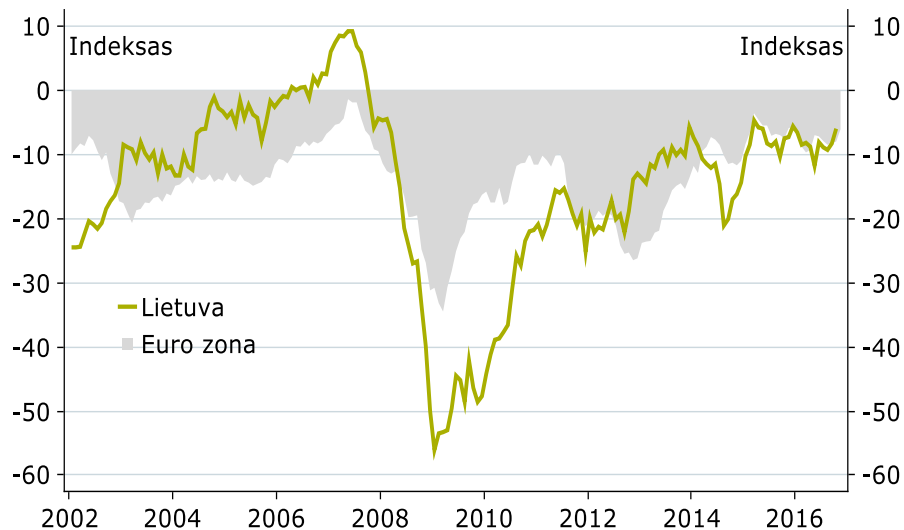
Ar NT rinka yra efektyvi?

Esminis faktorius – lūkesčių valdymas

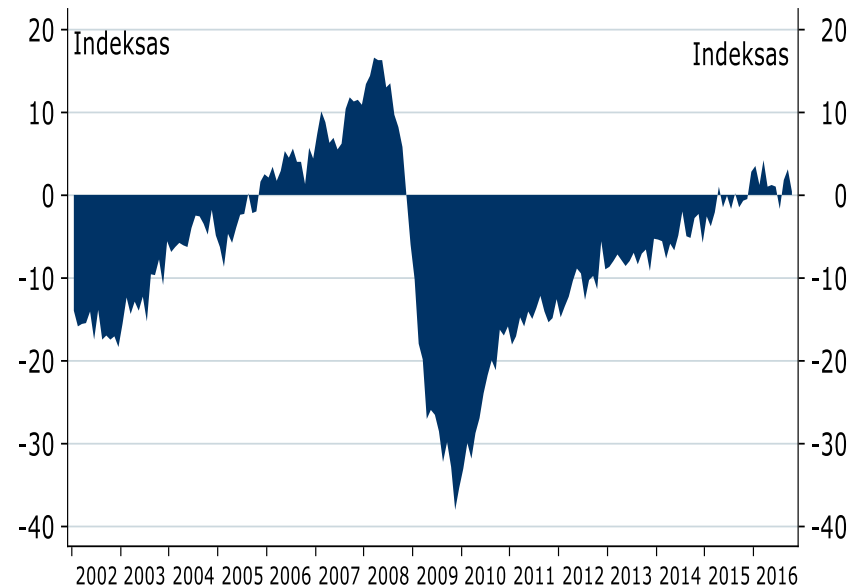
- Bendras gyventojų pasitikėjimo rodiklis yra aukštas – lietuviai įgauna imunitetą išorės grėsmėms

Vartotojų pasitikėjimo indeksas

Source: Nordea Markets and Macrobond

Vartotojų pasitikėjimo rodiklis: Pinigų suma, ketinama išleisti didesniems pirkiniams (baldams, buitinei technikai) per artimiausius 12 mėn.

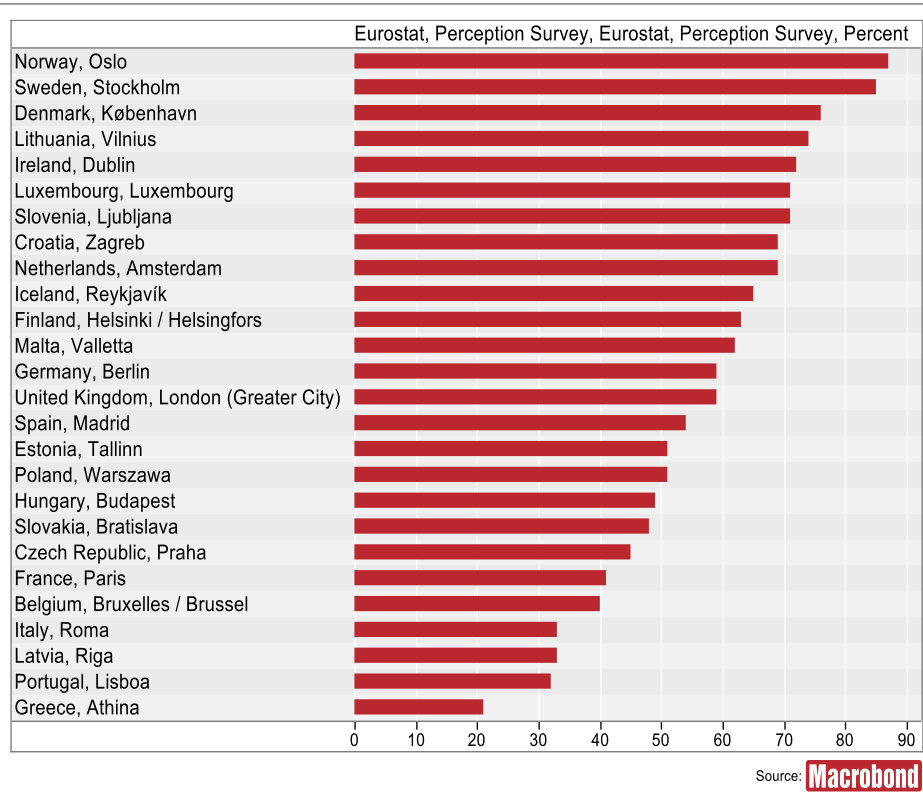

Source: Nordea Markets and Macrobond

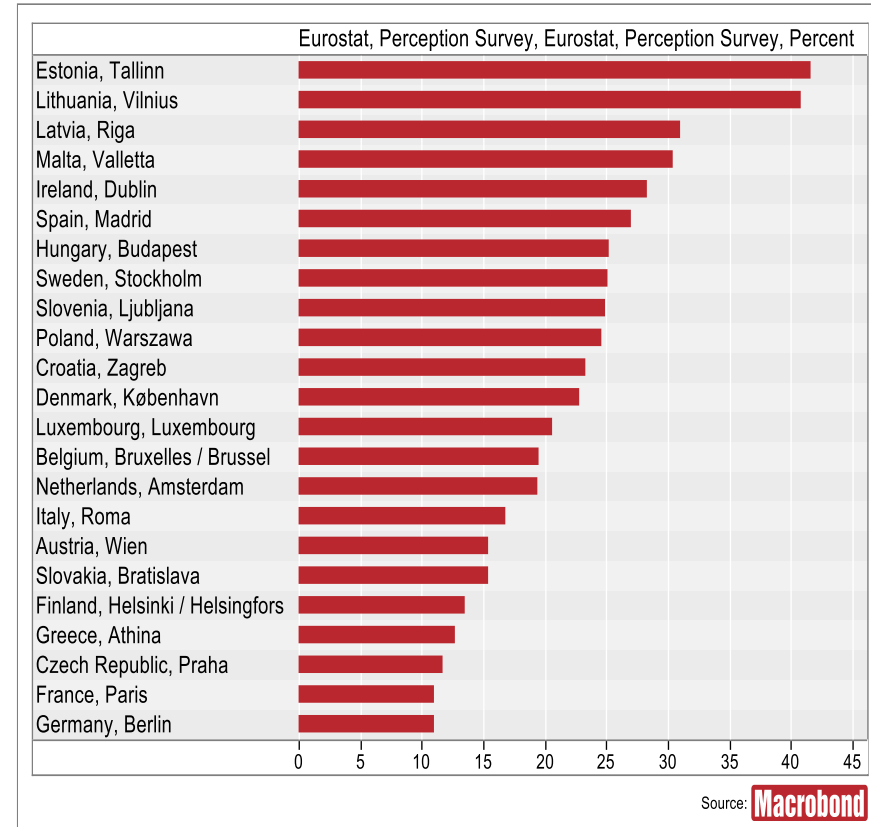

Esminis faktorius – lūkesčių valdymas

Apklausa: Ar esate patenkinti gyvenimu savo mieste?

Apklausa: Ar galvojate, kad po 5 metų bus maloniau gyventi savo mieste?

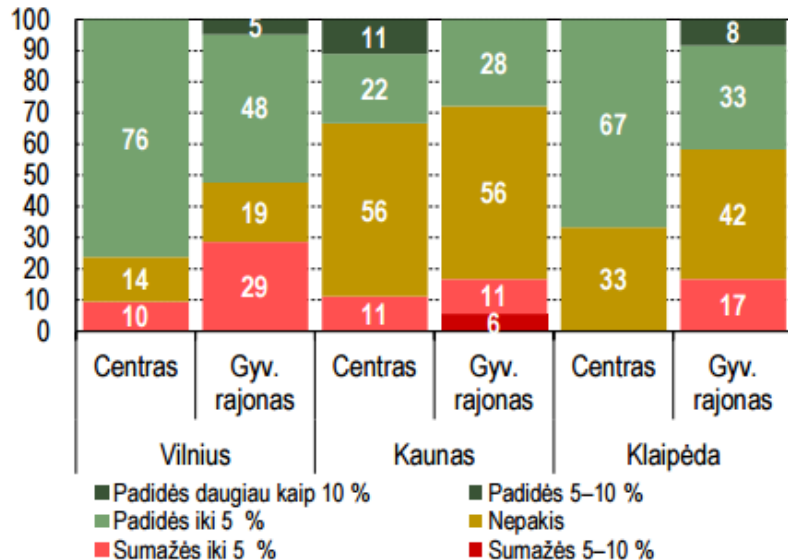

Esminis faktorius – lūkesčių valdymas

3 pav. Butų pardavimo kainų kaitos per artimiausius 12 mėn. lūkesčiai

2016 m. liepos mėn.

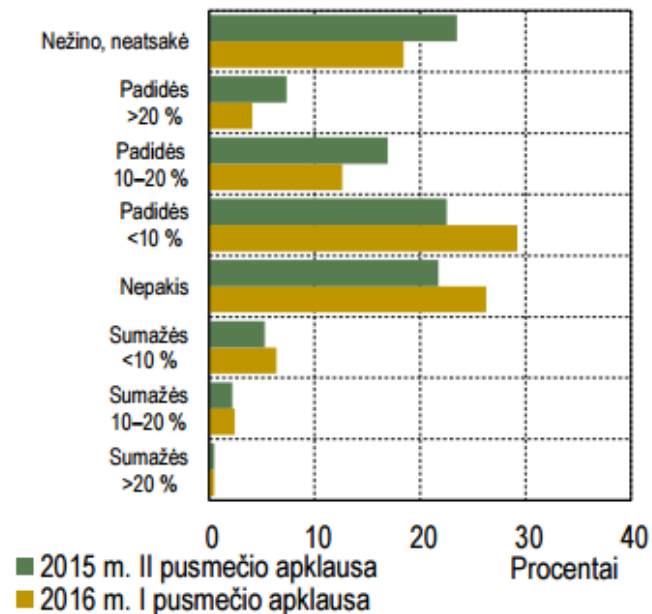
Procentai

Šaltiniai: Nekilnojamojo turto rinkos dalyvių apklausa ir Lietuvos banko skaičiavimai.

12 pav. Lūkesčiai dėl būsto kainų pokyčių per ateinančius 12 mėn.

(%, palyginti su visais apklaustaisiais)

Šaltinis: Lietuvos bankas (Namų ūkių apklausa)

Nordea Markets is the name of the Markets departments of Nordea Bank Norge ASA, Nordea Bank AB (publ), Nordea Bank Finland Plc and Nordea Bank Danmark A/S.

The information provided herein is intended for background information only and for the sole use of the intended recipient. The views and other information provided herein are the current views of Nordea Markets as of the date of this document and are subject to change without notice. This notice is not an exhaustive description of the described product or the risks related to it, and it should not be relied on as such, nor is it a substitute for the judgement of the recipient.

The information provided herein is not intended to constitute and does not constitute investment advice nor is the information intended as an offer or solicitation for the purchase or sale of any financial instrument. The information contained herein has no regard to the specific investment objectives, the financial situation or particular needs of any particular recipient. Relevant and specific professional advice should always be obtained before making any investment or credit decision. It is important to note that past performance is not indicative of future results.

Nordea Markets is not and does not purport to be an adviser as to legal, taxation, accounting or regulatory matters in any jurisdiction.

This document may not be reproduced, distributed or published for any purpose without the prior written consent from Nordea Markets.

Žygimantas Mauricas

**Bankas Nordea
Didžioji g. 18/2,
LT-01128, Vilnius, Lietuva**

zygimantas.mauricas@nordea.com

Tel. +370 612 66291

Twitter: @ZMauricas

nexus.nordea.com/#/profile/79803